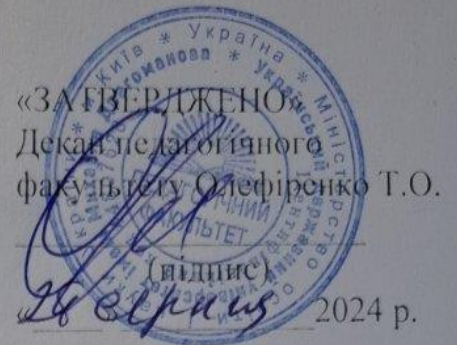


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декана педагогічного
факультету Олещук Т.О.
(підпис)
2024 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Гендерна психологія

освітнього рівня бакалавр
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія
ОПП «Практична психологія»,
«Психологія розвитку особистості»

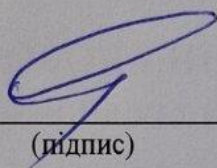
Шифр за навчальним планом ВВ2.04

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Емоційна сфера в структурі особистості», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова.

Розробники програми: доктор філософії в галузі психології , викладач
Бакка Ю.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології “26” серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри



(підпис)

Митник О.Я.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ2.04

| Загальні характеристики дисципліни | Навчальне навантаження з дисципліни | | Методи навчання і форми контролю |
|--|--|---------------|---|
| Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр, назва <u>ВВ.2.03</u>) | Кількість кредитів - 3 | | Методи навчання: <u>словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція), метод ілюстрування, практичні роботи</u> |
| Спеціальність <u>053 Психологія</u> | Загальна кількість годин - 90 | | |
| Освітній рівень <u>бакалавр</u> | <i>Денна</i> | <i>Заочна</i> | |
| | Лекції: | | |
| | 16 | 6 | |
| Вибіркова | Семінарські (практичні) заняття: | | |
| | 14 | 6 | |
| Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 3 | Лабораторні заняття: | | Форми поточного контролю: семінарське заняття, індивідуальні завдання |
| | - | - | |
| Семестр V | Індивідуальна робота: | | |
| | - | - | |
| Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 3 - самостійна робота: 13 | Самостійна робота: | | |
| | 60 | 78 | |
| Мова навчання - українська | Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: | | |
| | 43% | 57% | |
| | | | Форма підсумкового контролю: залік |

Предмет вивчення навчальної дисципліни є підготовка фахівців спеціальності 053 Психологія за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньою програмою «Практична психологія» підготовки, ознайомлення їх з базовими поняттями гендерної психології, гендерної проблематики та її практичним значенням; сучасними психологічними підходами до гендерних проблем; з основними напрямками досліджень гендерних аспектів різноманітних явищ соціально-психологічного характеру; розуміння функціонування, розвитку та вияву найбільш тонких рівнів гендеру – особистісного та міжособистісного; диференційним аналізом проблем гендерних відмінностей, гендерної ідентичності та гендерних стереотипів; розвиток гендерної компетентності та навичок гендерного аналізу соціально-психологічних процесів і явищ.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами Навчальна дисципліна пов'язана з «Загальною психологією», «Педагогікою», «Гендерною педагогікою», «Психологія професійного спілкування», «Психодіагностика», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції».

Мета вивчення дисципліни є: психологічних знань про розвиток гендерної ідентичності та соціалізації та специфіку гендерних відносин і вплив на них різних інститутів суспільства.

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити теоретико-методологічними основи проблеми гендеру у психології та

методичні можливості їх вивчення;

- навчити аналізувати гендерні аспекти життєдіяльності особистості;
- сформувати навички використання отриманих знань в майбутній професійній діяльності.
- розкрити прикладні аспекти вивчення гендеру та сприяти розумінню здобувачами освіти стратегій підтримки самореалізації особистості у суспільстві з врахуванням гендеру;
- критично реагувати на гендерні стереотипи та гендерні установки, усвідомити їх вплив на характер соціальних контактів;
- формування професійного уявлення про психологічні чинники гендеру;
- розвиток міждисциплінарних компетентностей, що використовуються при взаємодії з різними групами суспільства;
- мотивувати студентів до подальшого самостійного вивчення здобутків у сфері психології гендеру в сфері цінностей особистості

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

| № з/п | Результати навчання | Компетентності |
|-------|---|---|
| 1. | Застосовувати основні терміни та поняття гендерної психології у публічних дискусіях, відповідно до мети застосовувати стратегії та методи психологічного дослідження гендерних характеристик особистості; | Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел |
| 2. | Застосовувати психологічні концепції гендеру для критичного аналізу життєвого досвіду, спілкування, суспільних процесів та історичних подій; | Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження, одержані результати формулювати в аргументовані висновки та рекомендації |
| 3. | Відрізнити стереотипи масової свідомості від об'єктивних даних та ефективно спілкуватися щодо гендерних питань в усній та письмових формах, спираючись на наукові психологічні дослідження; | Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій та дотримуватися норм професійної етики. |

| | | |
|----|---|--|
| 4. | Використовувати знання гендерної психології в різних сферах професійної діяльності та профілактиці гендерного насильства. | Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері гендерної психології. |
|----|---|--|

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС, 90 годин.

| № з/п | Назви модулів і тем | Кількість годин (денна форма навчання) | | | | | Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання) | | | | |
|---|---|---|----------|-----------------------|--------|-----------|---|----------|-----------------------|--------|-----------|
| | | Аудиторні | Лекції | Практичні (семінарськ | Модуль | СРС | Аудиторні | Лекції | Практичні (семінарськ | Модуль | СРС |
| Змістовий модуль 1. Основи гендерної психології. Гендерна ідентичність | | | | | | | | | | | |
| | Модуль 1. | 15 | 8 | 7 | | 30 | 6 | 3 | 3 | | 39 |
| 1. | Предмет і завдання курсу Базові поняття гендерної психології. Основні напрями досліджень психології гендеру | 4 | 2 | 2 | | 7,5 | 1,5 | 1 | 0,5 | | 9 |
| 2. | Розвиток гендерної ідентичності. Гендер і соціум. | 4 | 2 | 2 | | 7,5 | 1,5 | 1 | 0,5 | | 10 |
| 3. | Гендерна соціалізація і гендерні стереотипи. | 4 | 2 | 2 | | 7,5 | 1,5 | 0,5 | 1 | | 10 |
| 4. | Гендерні ролі. Гендерний конфлікт і різноманіття гендерних ролей. | 3 | 2 | 1 | | 7,5 | 1,5 | 0,5 | 1 | | 10 |
| Змістовий модуль 2. Гендерні відносини | | | | | | | | | | | |
| | Модуль 2. | 15 | 8 | 7 | | 30 | 6 | 3 | 3 | | 39 |
| 7. | Гендер і спілкування. Особливості мовної поведінки чоловіків і жінок. Сексизм у спілкуванні. Мова любові. | 3 | 2 | 1 | | 7,5 | 1,5 | 1 | 0,5 | | 9 |
| 9. | Дружні та сімейні відносини Дружні відносини: дружба жіноча, чоловіча, між чоловіками і жінками. | 4 | 2 | 2 | | 7,5 | 1,5 | 1 | 0,5 | | 10 |
| 10. | Гендер і насильство. Поняття гендерного насильства і домашнього | 4 | 2 | 2 | | 7,5 | 1,5 | 0,5 | 1 | | 10 |

| | | | | | | | | | | | |
|---------------|--|-----------|-----------|-----------|----------|-----------|-----------|----------|----------|----------|-----------|
| | насильства. Портрети жертви і агресора. Запобігання гендерному насильству. | | | | | | | | | | |
| 11. | Гендер та робота, кар'єра, лідерство. Гендерний розподіл праці. | 4 | 2 | 2 | | 7,5 | 1,5 | 0,5 | 1 | | 10 |
| Разом: | | 30 | 16 | 14 | 2 | 60 | 12 | 6 | 6 | 2 | 78 |

IV. Зміст дисципліни

| № з/п | 3.1. Назва модулів, тем та їх зміст | К-сть годин | |
|-------|---|-------------|---------------|
| | | Всього | в т.ч. лекцій |
| 1. | <u>Модуль I. Основи гендерної психології. Гендерна ідентичність</u> | 4 | 2 |
| 1.1. | <p>Тема 1. Предмет і завдання курсу Базові поняття гендерної психології. Основні напрями досліджень психології гендеру</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Вступ до гендерної психології. Історія розвитку гендерної психології. Предмет, мета і завдання гендерної психології. Гендер як соціально- психологічна категорія. Порівняльний аналіз підходів до визначення гендеру в зарубіжній та вітчизняній психології. Стать і гендер: відмінності та співвідношення понять. Проблема сексизму щодо чоловічих та жіночих ролей в Україні</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Азарова , Л. Я. Розвиток гендерного самосвідомості: досвід рефлексивного аналізу: монографія / Л. Н. Азарова, А. А. Чекаліна. - М.: Изд-во МДПУ, 2016. Гендерна педагогіка і психологія: навч. посібник / під ред. О. І. Ключко. - М.; Берлін: Директ-Медіа, 2015. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: Навч. посібник. – К.: „Академія”, 2004. – 308с. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. – Київ : «Хай-Тек Прес», 2018. – 348 с. – Режим доступу: Кримський С. Б., Павленко Ю.В. Цивілізаційний розвиток людства. – К: «Фенікс», 2007. – 316 с. | 4 | 2 |
| 1.2. | <p>Тема 2. Розвиток гендерної ідентичності. Гендер і соціум.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> | 4 | 2 |

| | | | |
|------|---|---|---|
| | <p>Сприйняття статі як континууму дозволяє нам сприймати багату різноманітність статей, від транс-і цисгендера до гендерного квиру та agender. Більшість західних суспільств оперують ідеєю, що стать є бінарним, що існує, по суті, лише дві статі (чоловіки та жінки) на основі двох статей (чоловічої та жіночої), і що кожен повинен відповідати тій чи іншій. Ця соціальна дихотомія забезпечує відповідність ідеалам маскулінності та феміності у всіх аспектах гендерної та статевої ідентичності, гендерного вираження та біологічної статі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гапон Н. Гендер. Ідентичність. Суб'єктивність: філософські дискусії другої половини ХХ сторіччя. Монографія. – Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – С. 244-250.– 378 с. 2. Ткалич М.Г. Гендерна психологія: навчальний посібник. – Київ : Академія, 2016. – С. 106-120. – 256 с. 3. Фуко М. Історія сексуальності. Інструмент насолоди / М. Фуко. – Харків : ОКО, 1999. – Т. 2. – С. 20-21. – 288 с. 4. Щотка О. П. Гендерна психологія: навчальний посібник. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. – С. 115-125; 186-195. – 358 с. | | |
| 1.3. | <p style="text-align: center;">Тема 3. Гендерна соціалізація і гендерні стереотипи.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Гендерні стереотипи можуть бути результатом гендерної соціалізації. Очікується, що дівчата та хлопчики будуть діяти певним чином, і ці способи соціалізуються з народження багатьма батьками (і суспільством). Наприклад, від дівчаток очікується чистота і тихо, а хлопчики - безладно і голосно. У міру дорослішання дітей гендерні стереотипи стають все більш очевидними у стилістиках одягу та виборі дозвілля. Хлопчики та дівчата, які не відповідають гендерним стереотипам, зазвичай остракізуються однолітками одного віку за те, що вони різні. Це може призвести до негативних наслідків, таких як зниження самооцінки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер/ Н. Гапон //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16. – С.19-21. 2. Горні К. Втеча від жіночости. Комплекс чоловічости у жінок очима чоловіків та жінок. [Електронний реурс] / Незалежний культурологічний часопис «І». Маскулінність та фемінність. – 2003. 3. Фройд З. Психологія сексуальності; пер. укр. Є. В. Тарнавського. – Харків: Фоліо, 2018. – С.5-15. – 151с. 4. Бовуар Сімона де. Друга стать. У двох томах. – Том 2. / Пер. з фр. Н.Воробйової, П.Воробйова, Я.Собко. – К.: Основи, 1995. – С. 5-15. – 392 с. | 4 | 2 |
| 1.4. | <p style="text-align: center;">Тема 4. Гендерні ролі. Гендерний конфлікт і різноманіття гендерних ролей.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> | | |

| | | | |
|------|---|---|---|
| | <p>Гендерні конфлікти можуть виникнути через помилки або огріхи в комунікації командирів із жінками (п'ятий тип). Оскільки в таких ситуаціях ініціаторами конфліктів стають жінки, військові командири повинні бути обізнаними з особливостями комунікативної взаємодії з ними.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фарр С. Гомофобія – джерело сексизму/ Сюзен Фарр [Електронний реурс] / Незалежний культурологічний часопис «І». Маскулінність та фемінність. – 2003. 2. Гапон Н. П. Соціальна психологія: навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 200-214. – 366 с. 3. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер/ Н. Гапон //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16. – С.19-21. | 3 | 2 |
| | <p style="text-align: center;"><u>Модуль II. «Гендерні відносини»</u></p> <p>Тема 5. Гендер і спілкування. Особливості мовної поведінки чоловіків і жінок. Сексизм у спілкуванні. Мова любові.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Гендерні відмінності в ієрархії потреб: більша значущість сексуального задоволення у чоловіків, позитивної атмосфери в сім'ї у жінок. Задоволеність шлюбом: більша задоволеність чоловіків. Причини меншої задоволеності шлюбом жінки: 1) труднощі в реалізації сімейних і професійних потреб одночасно; 2) особистісні риси, характер; 3) погані стосунки з чоловіком і дітьми; 4) дефіцит часу. Залежність задоволеності шлюбом від ряду факторів: вік, стаж шлюбу, народження та кількість дітей, рівень фемінності, маскулінності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ананьєв, Б. Г. Про проблеми сучасного людинознавства / Б. Г. Ананьєв. - 2-е вид. - СПб .: Питер, 2001. 2. Єремєєва, В. Д. Хлопчики і дівчатка: вчити по-різному, любити по-різному: нейропедагогіка - вчителям, вихователям, батькам, шкільним психологам / В. Д. Єремєєва. - Самара: Изд. будинок Федоров; Навчальна література, 2008. 3. Клеціна, Я. С. Гендерний підхід в аналізі причин прояви насильства в близьких відносинах між чоловіками і жінками / І. С. Клеціна, Е. В. Іоффе // Жінка в російському суспільстві. - 2015. - № 1. - С. 4-17. | 4 | 2 |
| 1.6. | <p>Тема 6. Дружні та сімейні відносини Дружні відносини: дружба жіноча, чоловіча, між чоловіками і жінками.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Немає якихось біологічних відмінностей, які б давали можливість бути друзями чоловікам і не бути хорошими друзями жінкам.</p> <p>Якщо ми і маємо якісь відмінності, то вони гендерно зумовлені і мали сенс в давні часи. Вивчивши попередній історичний досвід,</p> | 4 | 2 |

| | | | |
|------|--|---|---|
| | <p>бачимо, що чоловіча і жіноча дружба відрізнялися. Чоловіча базувалась на спільній діяльності: разом піти на полювання, на рибалку чи на війну. Жіноча дружба – це більше про поговорити. У давні часи сидіти біля вогнища, доглядати дітей або ткати, прясти, співати пісень, гомоніти. Ця гендерна модель була функціональною і виправданою впродовж довгого часу існування людства.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антологія гендерної теорії / сост., Комменг. Е. Ганов, А. Усманова. - Мінськ: Пропілеї, 2000. 2. Бем, С. Л. Лінзи гендеру. Трансформація поглядів на проблему нерівності статей: пров. з англ. / С. Л. Бем. - М.: РОССПЕН, 2004. 3. Введення в гендерні дослідження: навч. посібник. У 2 ч. / За ред. І. Жеребкііой. - Харків: ХЦГІ; СПб.: Алетейя, 2001.. 4. Штилева, Л. В. Фактор статі в освіті: гендерний підхід і аналіз: монографія / Л. В. Штилева. - М.: Наукова думка, 2008. | | |
| 1.7. | <p>Тема 7. Гендер і насильство. Поняття гендерного насильства і домашнього насильства. Портрети жертви і агресора. Запобігання гендерному насильству.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Одне із найбільш авторитетних визначень цього терміну міститься у Керівництві з інтеграції заходів щодо протидії гендерно-обумовленому насильству до гуманітарної діяльності – акті м'якого права, що був прийнятий Міжорганізаційним постійним комітетом у 2015 році. Керівництво визначає «гендерно-обумовлене насильство» як загальний термін для будь-якого акту завдання шкоди, що вчиняється проти волі особи і пояснюється соціальними (гендерними) відмінностями між чоловіками і жінками, викликає серйозну і зростаючу стурбованість в умовах надзвичайних гуманітарних ситуацій.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Говорун Т. В. Сексуальність та статеве поведінка в Україні. (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т. В. Говорун, Б. Ворник. – К. – 1995. – 51 с. 2. Говорун Т. В. Сексуальність та статеве поведінка в Україні. (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т. В. Говорун, Б. Ворник. – К. – 1995. – 51 с. 3. Кон І. С. Вступ до сексології / І. С. Кон : Пер. з рос. – К. : Либідь, 1991. – 304 с. 4. Льїн, Е. П. Диференційована психофізіологія чоловіки і жінки / Є. П. Льїн. - СПб.: Питер, 2003. | 4 | 2 |
| 1.8 | <p>Тема 8. Гендер та робота, кар'єра, лідерство. Гендерний розподіл праці.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Мотивація трудової діяльності жінок та чоловіків також має суттєву різницю. Відома та широкоживана п'ятирівнева теорія потреб А. Маслоу в гендерному розрізі модифікується майже на кожному із етапів. Доведено, що різні групи потреб мають</p> | 4 | 2 |

| | | | |
|--|--|--|--|
| | <p>неоднакове значення для чоловіків та жінок. Причому жінки мають більш рухому мотиваційну структуру, вони можуть реагувати більш емоційно, ніж чоловіки на один і той же подразник або фактор.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білинська М.М. Гендерна політика в системі державного управління: підручник / М. М. Білинська. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2014. – 132 с. 2. Гендерное равенство в Украине: результаты Gender Gap Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainky.biz/blog/business_practical/631.html 3. Гончар Ю. Посібник пресової практики з гендерної перспективи / Ю.Гончар, Т. Кузнецова, О. Погорелов, С. Штрухецький. – Рівне: видавець О. Зень, 2015. – 200 с. 4. Грабовська І. Ladies first: Феномен жіночого політичного лідерства в Україні / І. Грабовська, Л. Кобелянська. – К.: К.І.С., 2010. – 144 с. 5. Журавльова А.С. Гендерна політика в Україні / А.С. Журавльова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право». – 2013. – № 6. – С. 40-46. | | |
|--|--|--|--|

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Вступ до гендерної психології

1. Предмет, мета і завдання гендерної психології.
2. Гендер як соціально-психологічна категорія.

Основні поняття: гендер, стать, гендерна психологія.

Практичне завдання:

1. Проаналізувати зміст статті Б. Франсіз „Гендер – соціальний конструкт чи біологічний імператив?“ // Практикум по гендерной психологии. СПб.: Питер, 2003. –С. 35-45.
2. Представити свій гендерний образ (письмово).

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Концепції та перспективи дослідження гендерної ідентичності

1. Гендерна диференціація і формування гендерної ідентичності.
2. Характеристика фемінності.
3. Парадигми маскулінності, чоловічі дослідження.
4. Психологічні теорії гендерної диференціації
5. Стадії статевої ідентичності за . Шоном Берном.
6. Ознаки порушення статевої ідентифікації удитячі роки (до настання статевої

зрілості

7. Методи діагностики гендерної ідентичності.

Основні поняття: особистісна ідентичність, гендерна ідентичність, статево-рольова ідентичність, гендерна диференціація, фемінність, маскуліність, андрогінність.

Практичне завдання:

1. Заповнити опитувальники „Хто Я” та „Я – жінка/чоловік”.
2. Визначити особливості психологічної статі особистості за допомогою методики О.Г. Ло-пухової.
4. Написати власну гендерну автобіографію. Спіратися на питання: 1) Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: Навч. посібник. – К.: „Академія”, 2004. – С. 21; 2) Практикум по гендерной психологии. СПб.: Питер, 2003. – С. 174-175.

Семінарське заняття № 3

Тема 3. Соціально-психологічна феноменологія гендерних стереотипів.

1. Поняття про гендерні ролі, сексизм щодо чоловічих і жіночих ролей.
2. Аналіз обмежень, що накладаються традиційними жіночими та чоловічими ролями. Мо-делі поведінки жінки. Моделі поведінки чоловіка.
3. Вплив гендерних стереотипів на якість міжособистісного спілкування.

Основні поняття: гендерна роль, стереотип, гендерний стереотип, сексизм.

Практичне завдання:

1. Аналіз проявів сексизму у дитячій літературі (письмово). // Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія. – К.: „Академія”, 2004. –С. 52.
2. Дослідження вікових особливостей гендерних стереотипів (письмово). // Практикум по гендерной психологии. СПб.: Питер, 2003. – С. 155 – 159.
3. Вправа „Ціна стереотипу” – аналіз вигод та втрат для чоловіків і жінок в існуванні різних стереотипних уявлень.
4. Скласти рекламне повідомлення чи оголошення, яке б не містило гендерних стереотипів.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Азарова , Л. Я. Развитие гендерного самосвідомості: досвід рефлексивного аналізу: монографія / Л. Н. Азарова, А. А. Чекаліна. - М .: Изд-во МДПУ, 2016.
2. *Ананьев, Б. Г. Про проблеми сучасного людинознавства / Б. Г. Ананьев. - 2-е вид. - СПб .: Питер, 2001.*
3. *Білинська М.М. Гендерна політика в системі державного управління: підручник / М. М. Білинська. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2014. – 132 с.*
4. *Бовуар Сімона де. Друга стаття. У двох томах. – Том 2. / Пер. з фр. Н.Воробійової, П.Воробійова, Я.Собко. – К.: Основи, 1995. – С. 5-15. – 392 с.*
5. *Гапон Н. Гендер. Ідентичність. Суб’єктивність: філософські дискусії другої половини ХХ сторіччя. Монографія. –Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – С. 244-250.– 378 с.*
6. *Гапон Н. П. Соціальна психологія: навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 200-214. – 366 с.*

7. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер/ Н. Гапон //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16. – С.19-21.
8. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер/ Н. Гапон //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16. – С.19-21.
9. Гендерна педагогіка і психологія: навч. посібник / під ред. О. І. Ключко. - М.; Берлін: Директ-Медіа, 2015.
10. Гендерное равенство в Украине: результаты Gender Gap Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainky.biz/blog/business_practical/631.html
11. Говорун Т. В. Сексуальність та статева поведінка в Україні. (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т. В. Говорун, Б. Ворник. – К. – 1995. – 51 с.
12. Говорун Т. В. Сексуальність та статева поведінка в Україні. (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т. В. Говорун, Б. Ворник. – К. – 1995. – 51 с.
13. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: Навч. посібник. – К.: „Академія”, 2004. – 308с.
14. Гончар Ю. Посібник пресової практики з гендерної перспективи / Ю.Гончар, Т. Кузнєцова, О. Погорєлов, С. Штрухецький. – Рівне: видавець О. Зень, 2015. – 200 с.
15. Горні К. Втеча від жіночості. Комплекс чоловічості у жінок очима чоловіків та жінок. [Електронний ресурс] / Незалежний культурологічний часопис «І». Маскулінність та фемінність. – 2003.
16. Грабовська І. Ladies first: Феномен жіночого політичного лідерства в Україні / І. Грабовська, Л. Кобелянська. – К.: К.І.С., 2010. – 144 с.
17. Єремєєва, В. Д. Хлопчики і дівчатка: вчити по-різному, любити по-різному: нейропедагогіка - вчителям, вихователям, батькам, шкільним психологам / В. Д. Єремєєва. - Самара: Изд. будинок Федоров; Навчальна література, 2008.
18. Журавльова А.С. Гендерна політика в Україні / А.С. Журавльова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право». – 2013. – № 6. – С. 40-46.
19. Ільїн, Е. П. Диференційована психофізіологія чоловіки і жінки / Є. П. Ільїн. - СПб. : Питер, 2003.
20. Клеціна, Я. С. Гендерний підхід в аналізі причин прояви насильства в близьких відносинах між чоловіками і жінками / І. С. Клеціна, Е. В. Іоффе // Жінка в російському суспільстві. - 2015. - № 1. - С. 4-17.
21. Кон І. С. Вступ до сексології / І. С. Кон : Пер. з рос. – К. : Либідь, 1991. – 304 с.
22. Кримський С. Б., Павленко Ю.В. Цивілізаційний розвиток людства. – К: «Фенікс», 2007. – 316 с.
23. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. – Київ : «Хай-Тек Прес», 2018. – 348 с. – Режим доступу:
24. Ткалич М.Г. Гендерна психологія: навчальний посібник. – Київ : Академія, 2016. – С. 106-120. – 256 с.
25. Фарр С. Гомофобія – джерело сексизму/ Сюзен Фарр [Електронний ресурс] / Незалежний культурологічний часопис «І». Маскулінність та фемінність. – 2003.
26. Фройд З. Психологія сексуальності; пер. укр. Є. В. Тарнавського. – Харків: Фоліо, 2018. – С.5-15. – 151с.
27. Фуко М. Історія сексуальності. Інструмент насолоди / М. Фуко. – Харків : ОКО, 1999. – Т. 2. – С. 20-21. – 288 с.
28. Щотка О. П. Гендерна психологія: навчальний посібник. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. – С. 115-125; 186-195. – 358 с.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Зміст завдань для самостійної роботи студентів та форми звітності.

В окремих випадках студент може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем. Основні вимоги до оформлення реферату:

- обґрунтування вибраної теми;
- опрацювання і конспективний виклад відповідної літератури;
- наявність авторського (творчого) розділу;
- наявність списку використаної літератури.

Обсяг роботи — до 25 машинописних сторінок.

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища: А — 1, Б — 2, В — 3, Г — 4, Д — 5, Є(Е) — 6, Ж — 7, З — 8, І(І) — 9, Й — 10, К — 11, Л — 12, М — 13, Н — 14, О — 15, П — 16, Р — 17, С — 18, Т — 19, У — 20, Ф — 21, Х — 22, Ц — 23, Ч — 24, Ш — 25, Щ — 26, Ю — 27, Я — 28

Теми рефератів:

1. Внесок психоаналізу у розвиток теорії гендеру.
2. Роль фемінізму в становленні і розвитку гендерної теорії.
3. Історія розвитку гендерної теорії у вітчизняній психології.
4. Психологія статі та гендерна психологія: спільне та відмінне.
5. Етапи розвитку гендерної ідентичності в онтогенезі людини.
6. Статус та соціальні функції статей в українському фольклорі.
7. Синдром домогосподарки та його вплив на психологію жінки.
8. Психологічна ініціація жінки та чоловіка у міфах та казках.
9. Порівняльний аналіз „чоловічої” та „жіночої” літератури.
10. Кар’єрне просування жінок та чоловіків у життєвому циклі.
11. Дискримінаційні тенденції в комерційній рекламі: гендерний аспект.
12. Найпрестижніші професії і гендер.
13. Спільне та відмінне в психологічних та феміністичних підходах до конструювання генде-ру
14. Чоловічі та жіночі професії – стереотипи чи об’єктивна необхідність? 15. Гендерний аналіз проблеми самореалізації в професійній діяльності. 16. Чоловічий супровід вагітності жінки.
17. Образ жінки та чоловіка в релігіях світу.

| № з/п | Вид роботи | Кількість годин | Форми звітності |
|-------|--|-----------------|---|
| 1 | Підготовка до лекційних та семінарських занять | 13 | Конспект |
| 2 | Підготовка до проміжного контролю | 13 | Модульна контрольна робота |
| 3 | Виконання індивідуальних занять | 13 | Реферат, презентація, відеоматеріали, порівняльні таблиці |
| | Разом | 39 | |

V. Контроль якості знань студентів

- 5.1. Форми і методи поточного контролю: семінарське заняття, індивідуальні завдання.
- 5.2. Форми і методи підсумкового контролю: модульна контрольна робота.
- 5.3. Критерії оцінювання знань студентів: залік.

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Всього – 3 кредита, 90 годин. З них: лекцій – 34 год., семінарські заняття -17 год., модульні контрольні роботи – 2 год., самостійна – 39 год.

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основна література:

1. Азарова, Л. Я. Розвиток гендерного самосвідомості: досвід рефлексивного аналізу: монографія / Л. Н. Азарова, А. А. Чекаліна. - М.: Изд-во МДПУ, 2016.
2. Ананьєв, Б. Г. Про проблеми сучасного людинознавства / Б. Г. Ананьєв. - 2-е вид. - СПб.: Питер, 2001.
3. Білинська М.М. Гендерна політика в системі державного управління: підручник / М. М. Білинська. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2014. – 132 с.
4. Бовуар Сімона де. Друга стаття. У двох томах. – Том 2. / Пер. з фр. Н.Воробйової, П.Воробйова, Я.Собко. – К.: Основи, 1995. – С. 5-15. – 392 с.
5. Гапон Н. Гендер. Ідентичність. Суб'єктивність: філософські дискусії другої половини ХХ сторіччя. Монографія. – Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – С. 244-250.– 378 с.
6. Гапон Н. П. Соціальна психологія: навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 200-214. – 366 с.
7. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер/ Н. Гапон //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16. – С.19-21.
8. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер/ Н. Гапон //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16. – С.19-21.
9. Гендерна педагогіка і психологія: навч. посібник / під ред. О. І. Ключко. - М.; Берлін: Директ-Медіа, 2015.
10. Гендерное равенство в Украине: результаты Gender Gap Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainky.biz/blog/business_practical/631.html
11. Говорун Т. В. Сексуальність та статеве поведінка в Україні. (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т. В. Говорун, Б. Ворник. – К. – 1995. – 51 с.
12. Говорун Т. В. Сексуальність та статеве поведінка в Україні. (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т. В. Говорун, Б. Ворник. – К. – 1995. – 51 с.
13. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: Навч. посібник. – К.: „Академія”, 2004. – 308с.
14. Гончар Ю. Посібник пресової практики з гендерної перспективи / Ю.Гончар, Т. Кузнєцова, О. Погорелов, С. Штрухецький. – Рівне: видавець О. Зень, 2015. – 200 с.
15. Горні К. Втеча від жіночости. Комплекс чоловічости у жінок очима чоловіків та жінок. [Електронний ресурс] / Незалежний культурологічний часопис «Ї». Маскулінність та фемінність. – 2003.
16. Грабовська І. Ladies first: Феномен жіночого політичного лідерства в Україні / І. Грабовська, Л. Кобелянська. – К.: К.І.С., 2010. – 144 с.
17. Єремєєва, В. Д. Хлопчики і дівчатка: вчити по-різному, любити по-різному: нейропедагогіка - вчителям, вихователям, батькам, шкільним психологам / В. Д. Єремєєва. - Самара: Изд. будинок Федоров; Навчальна література, 2008.
18. Журавльова А.С. Гендерна політика в Україні / А.С. Журавльова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право». – 2013. – № 6. – С. 40-46.
19. Ільїн, Е. П. Диференційована психофізіологія чоловіки і жінки / Є. П. Ільїн. - СПб.: Питер, 2003.
20. Клеціна, Я. С. Гендерний підхід в аналізі причин прояви насильства в близьких відносинах між чоловіками і жінками / І. С. Клеціна, Е. В. Іюффе // Жінка в російському суспільстві. - 2015. - № 1. - С. 4-17.
21. Кон І. С. Вступ до сексології / І. С. Кон : Пер. з рос. – К. : Либідь, 1991. – 304 с.
22. Кримський С. Б., Павленко Ю.В. Цивілізаційний розвиток людства. – К: «Фенікс», 2007. – 316 с.
23. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. – Київ : «Хай-Тек Прес», 2018. – 348 с. – Режим доступу:

24. Ткалич М.Г. Гендерна психологія: навчальний посібник. – Київ : Академія, 2016. – С. 106-120. – 256 с.
25. Фарр С. Гомофобія – джерело сексизму/ Сюзен Фарр [Електронний реурс] / Незалежний культурологічний часопис «І». Маскулінність та фемінність. – 2003.
26. Фройд З. Психологія сексуальності; пер. укр. Є. В. Тарнавського. – Харків: Фоліо, 2018. – С.5-15. – 151с.
27. Фуко М. Історія сексуальності. Інструмент насолоди / М. Фуко. – Харків : ОКО, 1999. – Т. 2. – С. 20-21. – 288 с.
28. Щотка О. П. Гендерна психологія: навчальний посібник. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. – С. 115-125; 186-195. – 358 с.

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20__/20__ н.р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.